

Слава

СВЕТИ НИКОЛАЈ СРПСКИ

С А Д Р Ж А Ј

+	Беседа о светом владици Николају	7
01.	Светитељи и нови светитељи	8
02.	Житије светог владике Николаја Жичког и Охридског	30
03.	Култ светог владике Николаја	82
04.	О слави или крсном имену	94

БЕСЕДА О СВЕТОМ ВЛАДИЦИ НИКОЛАЈУ

Ми, данашњи Срби, имамо највећег богаташа после светога Саве у роду српскоме. То је свети владика Николај, највећи духовни богаташ.

Шта је то што он нама даје као благо? Шта? Бесмртност Христову! Даје нам Вечни живот. Свака његова реч, браћо, јесте мало Еванђеље. Не преувеличавам ствари. Владика Николај је пети еванђелист српскога рода. Све што је рекао – Благовест је за человека. Еванђеље за српскога человека. Све што је написао – Еванђеље, Блага вест до Благе вести, за свакога од нас. Да, пети еванђелист, највећи еванђелист после светога Саве рода српског, највећи богаташ. А где, како смо ми данашњи Срби осиромашили, какви смо просјаци, какви убожјаци, којима не треба Господ Христос, не треба онда ни свети Сава, не треба онда ни владика Николај. Колико има тих слепих Срба? Да их не осудимо, да се помолимо за њих Господу да прогледају; да их свети владика Николај с Неба просветли и осветли, да угледају истинитост; да се Срби спасу од најстрашнијег греха, да се спасу свегреха.

*Из беседе одржане на парастосу владици Николају,
1965. године у Лелићу*

Он је украс и слава Српске цркве, али истовремено припада и целој Православној цркви. Као што је за светог Јована Златоуста рекао свети Прокло - да му само други Златоуст може одати достојну хвалу - исто тако и епископа Николаја може похвалити само раван њему. Он је свој земаљски живот завршио молитвом, и ми верујемо да се сада моли за нас пред Небеским Престолом Спаситеља света, коме је верно служио.

Свети Јован Шангајски (Максимовић), 1958.

СВЕТНИТЕЉИ И НАОВИ СВЕТНИТЕЉИ

СВЕТЛОСЛЕН [01. 01]

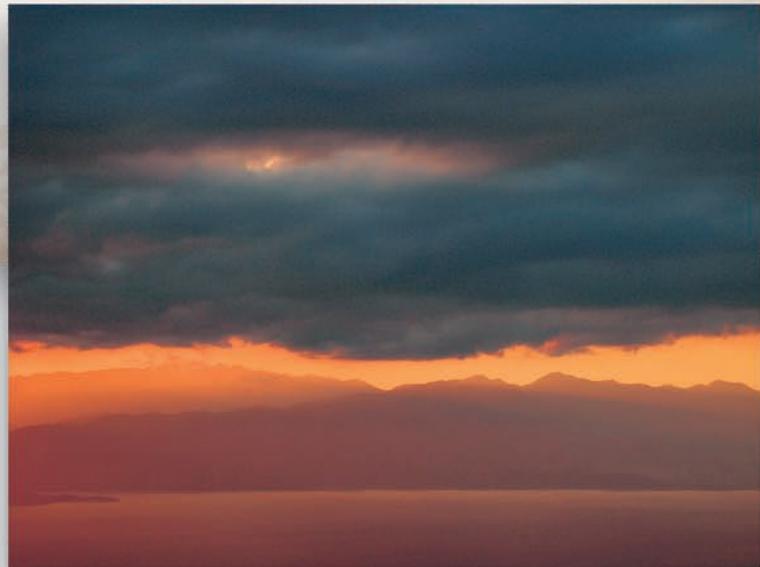
Потреба за светошћу ни данас није мања него некад, али се она у модерном свету другачије манифестије.

У духу владавине индивидуалистичког погледа на свет, сваки поједини човек на велику сцену светских религија и парапелигија ступа пре свега као потрошач. Као неко ко треба да изабере оно што му највише као купцу одговара, да понесе то са собом и да пре или касније испроба. Ако му се при испробавању учини да изабрана роба не одговара његовом укусу, он ће је заменити за другу или привремено одустати од ње.

Без духовне праксе која је нужна за прилазак тајанственим зонама светог, модерни човек најчешће није у стању да светост заиста осети. Празнину насталу одсуством светости, испуњава како ко стигне: од посезања за утехама у разним уживањима, преко губљења у страстима везаним за моћ, новац или славу, па све до не тако ретког самоуништења.

Модерни човек се одвојио од Цркве и није му лако да сам и усамљен дође до светости.

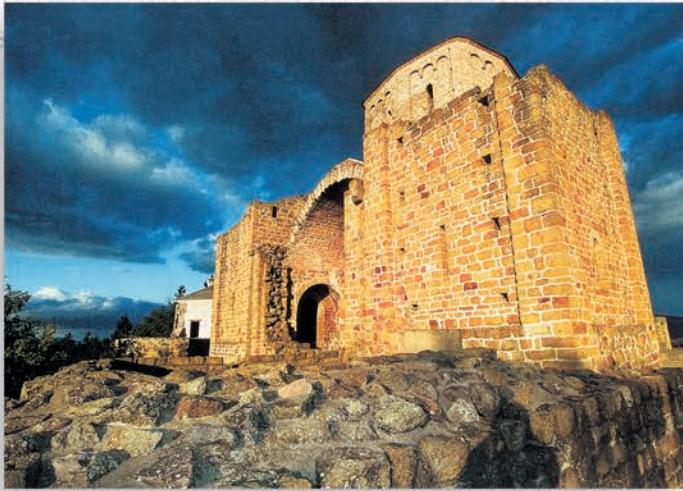
Бог нам је свима, још у Старом завету, упутио позив да будемо свети зато што је Он свет, а у Новом завету поново нас позива на светост, поручујући нам да живимо тако као да у нама живи Христос. Ми, модерни људи, ову поруку или не чујемо или не разумемо. У најбољем случају, остављамо бављење светошћу „квалифициваним духовним професионалцима”.

Тајанствена природа ◆

За верујуће људе природа је чудесна Божја творевина у коју је Творац уградио правила по којима она траје и развија се, али је није напустио – Он је одржава у постојању. Човек материјалистичке културе хоће да верује да је свет настао

случајно и да је његово постојање одређено збиром механичких правила. У жељи да у потпуности завлада природом човек се више бави правилима по којима она функционише него њеним смислом и лепотом. Ипак, лепота и неизмерна разноликост симболова у природи као и њена моћ, коју још увек на разне начине показује човеку, нагоне човека да природу још увек поштује. Не признајући Творца, модерни материјалисти заправо се враћају паганском виђењу света. Природа за њега постаје божанство. Света природа.

◆ Манастир

Манастир Ђурђеви Ступови у Расу.

Подигнут 1171. године од српског владара Стефана Немање, касније монаха Симеона, светог Симеона Мироточивог, попут многих других старих православних манастира, манастир Ђурђеви Ступови је кроз векове служио као дом молитве и подвигништа - појачаног, убрзаног пута ка светости. Манастири током времена као да постају и материјални записи потраге за светошћу.

Духовне вође ◆ Шри Рамакришина, један од најпознатијих индијских духовних учитеља, 1836-1886.

У време раста материјализма и скептицизма многи људи који су припадали различитим религијама, доживљавали су Рамакришну, аскету и молитвеника који је непрекидно контемплирао о Богу, као Божјег човека. Он није основао ниједан духовни покрет или школу, али масовни долазак људи са различитих страна света у његову собицу у врту храма, у једном предграђу Калкуте, постао је многим западњацима у двадесетом веку нека врста модела тражења светости на Истоку.

◆ Амајлије

Сребрни медаљон са светим Христофором.

Чак и ликови светитеља понекад се третирају на пагански начин. У материјалистичкој цивилизацији, тек понеки упорни трагачи за светошћу налазе или праве амајлије које их чувају, посећују места за која желе да верују да су света или налазе своје духовне учитеље. Али углавном не налазе у свему томе духовну силу која ће дати светлост животу. Насупрот. Баш они чешће него остали подлежу душевним тегобама и сумрачним расположењима.

◆ Ходочасници

Поље на Меку из авиона.

Родни град пророка Мухамеда, Мека, средиште је мусиманског ходочашћа. Према Меки се мусимани окрећу у молитви. Централни део града је светилиште у облику коцке (каба или Ѯаба), које садржи свети Црни камен. Ходочасништво је заступљено како у традиционалним религијама, тако и у новим култовима. Као што се свето време верских празника осваја одвајањем, издвајањем из обичног времена свакодневице, тако се и одласком на света места улази у простор који је истовремено и од овога и од онога света. Релативизовање простор-новременских координата одувек је био један од начина да се приђе светости.

◆ Древна светилишта

Стонхенџ, један од најпознатијих праисторијских споменика, Јужна Енглеска.

Због своје старине и очигледно култне намене, прастари камени споменици изазивају и данас страхопштовање осетљивих душа. Претпоставља се да су сложене мегалитске структуре настале из шаманских култова. Формирани на елипсоидном тлоцрту, шамански храмови од дрвета или камена били су места где су шамани (врачеви) посвећивани, у трансу урањали у натприродни свет и молили богове за помоћ.

РАСЦЕПЉАЊО ХРИШЋАНСТВА [01. 02]

Иако су људи савременог доба махом удаљени од Цркве, при помињању светости већина, ипак, помишља на Цркву. Није лако установити узроке због којих људи више не траже светост на за то најприроднијем месту.

Један од могућих узрока јесу и постојећи црквени расколи. Црквени расколи представљају једну од највећих саблазни у хришћанској ери. Црква као јединствено Тело Христово на земљи, расколом је умногоме изгубила на снази своје мисије, а временом се тај раскол све више умножавао, све више доводећи људе у забуну.

Данас, у раздвојеним црквама постоје различита, чак и опречна тумачења како самог појма светости тако и могућности да човек постане носилац светости.

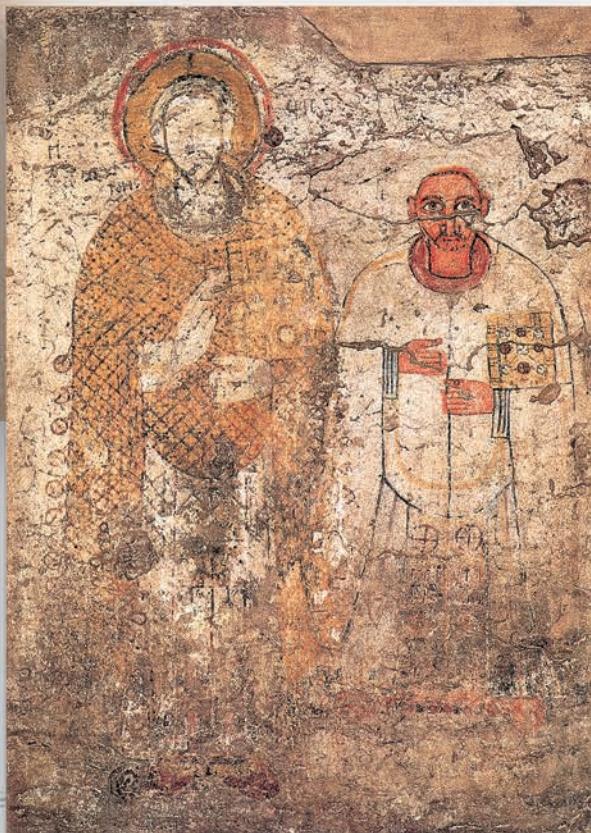
Јереси, погрешна и лажна учења, која су уз велику борбу била одбацити са стране ране цркве, данас као да су у потпуности процветале, неометане у заклону који им пружа раскол.

Исток је увек чувао јаче осећање за светост, али је нагињао томе да човека као створено биће превише удаљи од нествореног Бога Творца, да унизи човека и да му одузме могућност обожења и вечног личног постојања. Тако се уносила сумња у дар обећан од Свемогућег Бога.

На Западу је, са друге стране, увек претила опасност да загледаност у човека заклони Бога и да Бог почне да се доживљава као некаква пројекција човека.

И западне и источне јереси наводе човека да посумња у базичну истину хришћанске вере, у Васкрење Христово. Таква сумња ће и светитеље, гласнике будућег Васкрења свих оних који су уљубави са Богом, постепено

претворити у бескрвна, митска бића. Сличност у препознавању светитеља очувала се код православних и римокатолика. Протестантске заједнице су, у духу рационалистичког приступа Тајнама, искључиле из својих обреда молитвено обраћање светима.

♦ Монофизити

Свети Јован Златоусти и нубијски епископ, X век, Музеј коптске уметности, Стари Каиро.

Исток је склон да у трепету пред Божјом свемоћи заборави на достојанство које је Бог дао човеку – да буде круна творевине, биће у коме се стичу духовни и материјални свет, онај који ће Богу привести све створено – за вечност љубави. Пред Свемоћним Богом, „Оним Који Јесте“ човек на Истоку често се доживљава само као збир пролазних назнака.

♦ Православни

Светиа Петка и светиа Три јерарха (свети Григорије Богослов, свети Јован Златоусти и свети Василије Велики), йсковска икона, почетак XV века. Третјаковска галерија, Москва.

Православље, увек између Истока и Запада труди се да остане на богочовечанском путу. Црква, тело Богочовека Христа на земљи, мора да истинитом човеку сачува приступ ка Истинитом Богу. Православне иконе представљају свете ликове преображене есхатолошком светлошћу. Они нису ухваћени у одређеном „психолошком тренутку”, они су већ сад у надвременој стварности будућег Царства. Кроз историју, православљу није увек било лако да не поремети осетљиву равнотежу Богочовека у корист Истока или Запада. Бог не треба да „прогута” човека нити човек сме да заклони Бога.

♦ Протестанти

Распеће и иконоборци, минијатура у Хлудовом Јсалтиру, 850-875, Државни историјски музеј, Москва.

У доњем делу илустрације, два иконоборца, патријарх Јован VII Граматик, и један епископ дижу сунђер умочен у креч да прекрију Христову икону, исто као што римски војник подиже сунђер умочен у јуч и сирће да њиме напоји Христа. Православни и римокатолици упоређују протестантске са старим иконоборцима због њиховог непоштовања икона и светитеља. Протестанти сматрају да су верницима, који су сви призвани на светост, посредници у комуникацији са Богом сувишни. Протестанти који не признају Свето предање, већ само Свето писмо, тврде да се у Светом писму реч свети употребљава за заједницу верних, а не и да се нека личност издвоји као више света од друге због чуда или чистог живота. Иначе, сама реч свети је превод грчке речи агиос (латински sanctus) која се користи у Светом писму. У изврном значењу приписивала се светој личности, месту, ствари, и самом Богу (Свети Дух). Најранија позната употреба грчке речи агиос у значењу светитељ је у хришћанској књизи Јермин пастир из II века.

Римокатолици ♦

Хиротонија светог Јована Златоустог, уље на платну, Лондон.

У црквеном уметности Запада види се тежња да се вера приближи људима.

Православни сматрају да претеривање на том путу може да доведе до искривљавања приступа Христу Богочовеку који је увек исти. Пут Цркве после Великог раскола 1054. године, поделе на цркве Рима и Цариграда, понеки на Истоку описују јеванђељском причом о Марти и Марији. Марија која се трудила да добро разуме речи Господње изабрала је бољи пут. Запад

Истоку личи на Марти која се превише труди, и заправо не разуме речи Господње, а Западу смета пасивност Истока.

РИМОКАТАОЛИЧКИ ПРИСТУП СВЕТАСТИ [01. 03]

За препознавање нечије светости и проглашење неког светитиљем данас се најчешће користи термин канонизација, потекао из римокатоличке праксе. У духу са приступом црквеној пракси, који је често јуридички (правно) обложен, Римокатоличка црква пре свега тражи три потврђена чуда да би некога прихватила и прогласила светитељем.

Церемонија канонизације код римокатолика долази после дугог процеса у коме се живот кандидата за светитеља просуђује пред ауторитетима Цркве. Процес у много чему личи на право суђење, у коме главна реч припада промотеру вере, *promotor fidei*, познатијем као „ђаволов адвокат”.

Промотер вере је важан службеник Римске цркве. Он се такође бави и опроштајницама и светим реликвијама, али ипак је његова најважнија улога у процесу беатификације (уже допуштење црквеног поштовања и слављења одређених личности, догађаја и места) и канонизације.

Своје незванично име промотер вере заслужио је својом наизглед неизважданом улогом у процесу канонизације. Испитујући, помно, са својим помоћницима, сва документа и сведочења везана за чуда и врлине кандидата за светитеља, *advocatus diaboli* има задатак да свим наведеним чудима проба да нађе природно објашњење и да чак и херојске подвиге објасни као себична дела изнуђена околностима.

Све чињенице се пажљиво одмеравају, процес понекад може да траје годинама и да прилично кошта. Ако су докази углавном у корист кандидата, Папа га јавно проглашава светцем, ако су докази углавном против кандидата, случај светости се тихо повлачи.

Уопште, канонизација и приступ светости у Римокатоличкој цркви умногоме имају везе са јуридичким разумевањем врлине и светости и са доктринама заслуга и добрих дела. Како се кроз историју директно препознавање Божје праведности и светости полако губило, у Римокатоличкој цркви расло је убеђење о повећаној, више законској одговорности свештенства за чување приступа светости.

♦ Блажена Ема

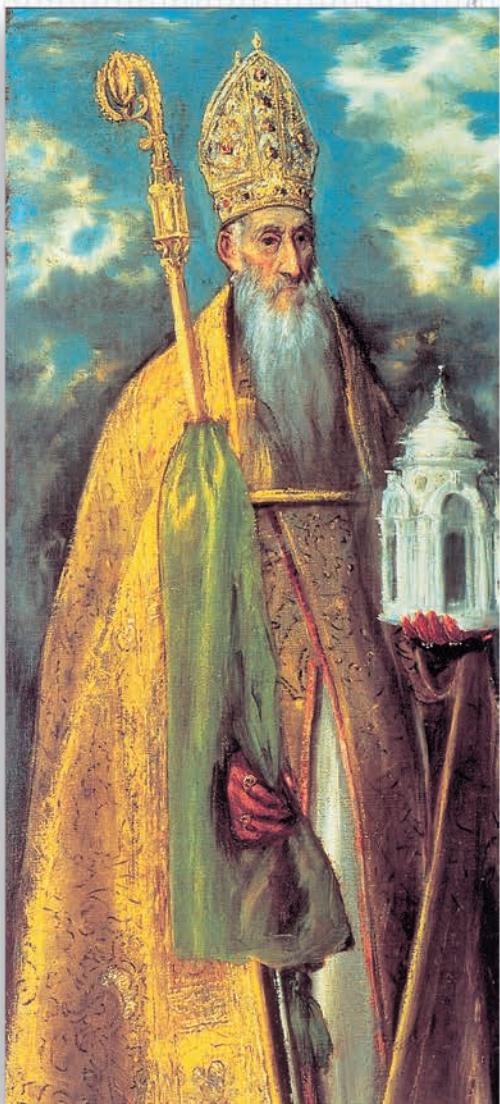
Бојена стапаша блажене Еме.

Популарна римокатоличка црквена уметност одговара на сентименталне потребе широке публике и због тога је често оптужују да производи религиозни кич. Тродимензионална изображавања светитеља у православљу никад нису прихваћена.

Света Терезија ◆

Млада француска кармелићанка умрла је 1897. године у манастиру у Лисјеу. После њене смрти дешавала су се чудесна исцељења.

Излечени људи су тврдили да је исцељење дошло од Терезије из Лисјеа. Двадесет осам година на после смрти Терезија је проглашена светицом.

◆ Свети Августин

Свети Августин Хијонски, слика чувеног италијанског сликара грчког порекла, Доменикоса Теофилоу-лоса, званог Ел Греко, 1541-1614. Далеко пре избијања Великог црквеног раскола, у учењу светог Августина већ се налазе елементи који ће довести до великих разлика у учењу Римске и Цариградске цркве.

◆ Свети Стефан

Проповед светог Стевфана, уље на платну, Виторе Карнађо (1460-1525), Лувр, Париз.

Архијакон Стеван, првомученик, један од седморице ѡакона Јерусалимске цркве, каменован до смрти због своје ватрене проповеди у Синедриону. У овом убиству учествовао је и учени Савле, будући апостол Павле. Ако су се у временима пре великог раскола 1056. године, Источна и Западна црква већ разликовале у учењу и истини, молитвено обраћање истим светитељима још увек их је уједињавало. Какве би аргументе „advocatus diaboli“ пронашао против светог Првомученика? Кад је свети Павле упитању, имао би много тога да каже.

ПАГАНСКА ПАТРАГА ЗА СВЕТАШЋУ [01.04]

Паганство је познавало нешто слично данашњој пракси канонизације. Под називом апoteоза, у Старој Грчкој и Риму мислило се на обожавање, уздизање одређеног човека међу богове.

Апoteоза је била резервисана за јунаке и владаре, а у сличном духу сваки град обожавао је свог оснивача.

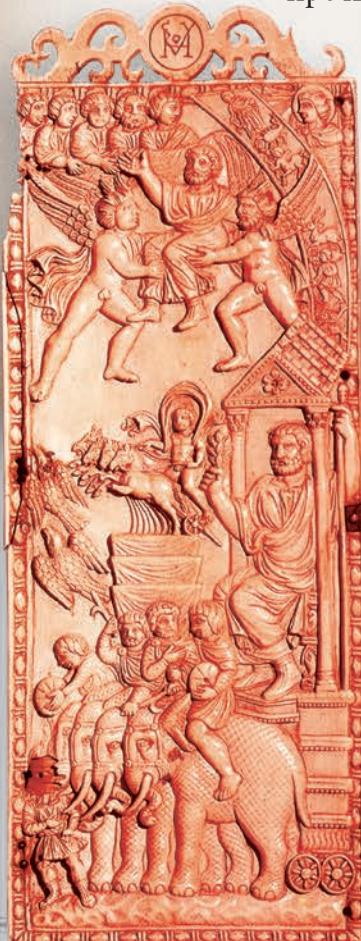
Због теократске форме владавине и религиозног карактера суверене власти у очима народа, људи старих цивилизација Истока – Персије, Халдеје, Египта – указивали су божанско поштовање живим владарима.

Обожавање хероја припремило је у свести Старих Грка идеју о томе да човек са изузетним подвизима може постати бог, а контакти са Истотом припремили су их за форму апoteозе у којој божанско поштовање може да припада и живим људима.

У Риму пут за обожавање царева припремљен је многим историјским узроцима почев од култа предака и преминулих пријатеља, преко обожавања легендарних краљева до обожавања римских војника и државника од стране неких грчких градова. Формално успињање царева међу богове почиње са Цезаром, коме је Сенат указао божанске почасти пре његове смрти. У почетку су неки од владара одбијали

божанске почасти али временом апoteоза је додељивана већини чланова царске породице.

Хришћани, верници Јединог Бога, упорно су одбијали да указују божанске почасти царевима и то је био узрок смрти многих хришћанских мученика.

♦ Апoteоза цара

Плочица од слоноваче, власништво Британског музеја, приказује апoteозу цара Антонина Пија. У доњем делу приказани су дешављи из његовој живота, док је у горњем делу приказан како се, ношен крилатим генијима, узноси на небо, међу осмале богове.

Не можемо да не уочимо сличност са житијским иконама. Ако је и наследила много тога од античке уметности, хришћанска уметност изменила је суштину приказаном. Цар је један од „богова”, и почасти које му се указују равне су божанским. Слава светитеља дар је Божји, и у крајњој линији, враћа се њему, као Творцу свега. Светитељ је ту да служи Богу и да сведочи његову славу. Он јесте Бог по благодати, што је Бог наменио свим људима који верују, али природа светитеља заувек остаје људска, различита од природе Бога, коју је немогуће познати.

♦ Александар с атрибутима Зевса

Гема од карнеола, око 325. године, вис. 3 ст. Лењинград, Ермитаж.

Александар Велики, владар и херој, у поимању античког човека заслужио је своје место међу боговима. „Александар с муњом”, то јест Александар представљен као Зевс, назив је чувене Апелове слике коју помињу многи антички аутори.

♦ Египатска мумија

Мумија Рамзеса II, пронађена 1881. године у Долини царева у Египту.

Стари Египћани веровали су у загробни живот као у неку врсту наставка овогемаљског живота. Краља-првосвештеника, посредника између богова и људи, очекивала је сјајна судбина на оном свету – очекивао га је бог сунца Ра, да га поведе на пут преко неба, али у каснијим временима, кад је Озирис, бог мртвих устоличен као врховно божанство, краљ је, после смрти, поистовећиван са њим. Нетрулежност фараоновог тела Стари Египћани постизали су балсамовањем. Надали су се да ће му тиме омогућити и вечни живот. Сличност египатске мумије са моштима хришћанских светитеља на први поглед може бити забуњујућа. Али целебност светих моштију дар је благодати Божје, залог Вакрења целокупне твари. За разлику од остатака египатских царева, мошти светитеља понекад имају чудотворну и исцелитељску моћ.

♦ Будистички архати

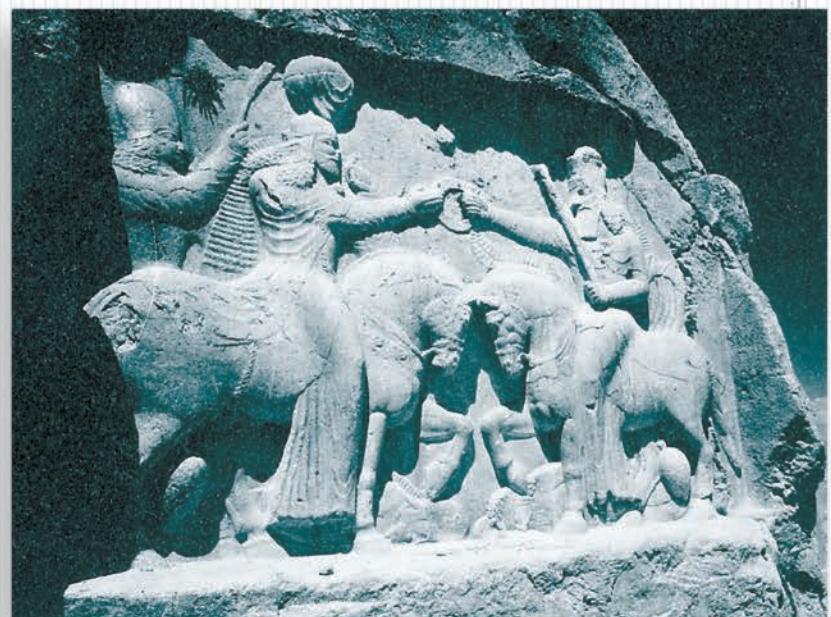
Башта са скулптурама разных архата у Хси Лай храму у Калифорнији.

Архати су високо остварени будистички аскети. Плој архат значи истовремено и „он је вредан“ (или она) и „онај који је растурен, разорен“. Архат је синоним за Буду, један од десет његових епитета.

Краљ, слика и прилика бога ♦

Рељеф у иранској „Долини краљева“, Нагх-и Рустам, у којој су сахрањени славни владари старијих династија.

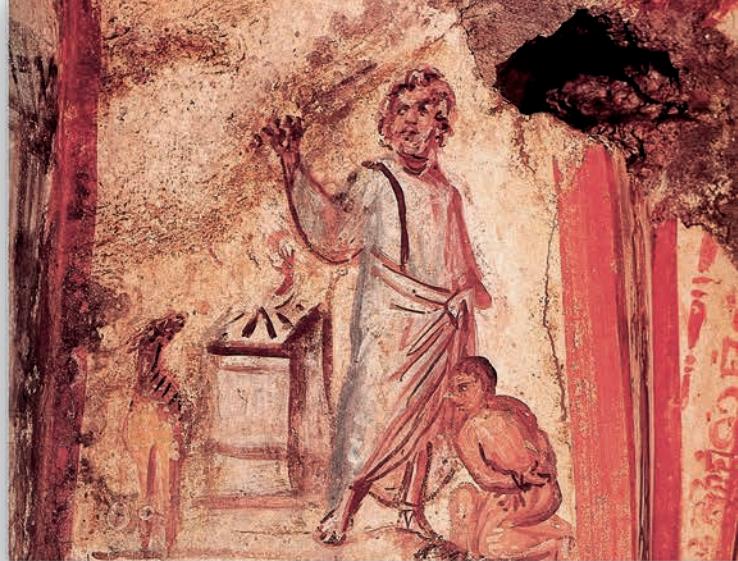
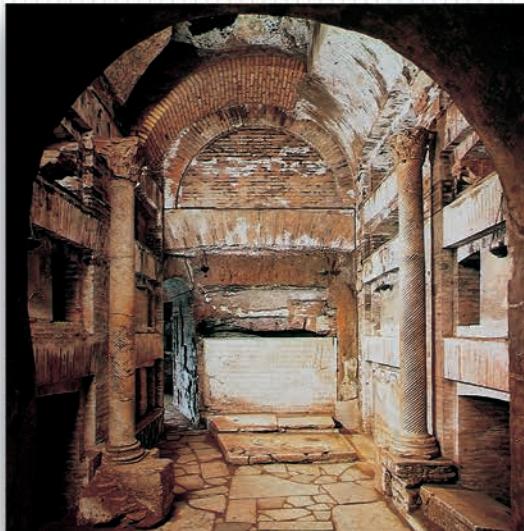
Са десне стране приказан је Ормузд, бог зороастризма, персијске религије, како гази свог непријатеља Аримана, и предаје прстен врховне власти краљу Ардаширу I (III век). За разлику од неких ранијих приказа, Ормузд, врховни бог, приказан је овде у људском облику, док је краљ представљен као раван њему, слика и прилика бога.

Жртва Аврамова ◆

Фреска у подземном гробљу у Via Latina у Риму, IV век.

Да би услишио несхвательву вољу Божју, праотац Аврам спреман је да жртвује свог од истог тог Бога измољеног сина. Пример савршene послушности, одсецања сопствене воље да би се на њеном месту зацарила савршена воља Божја. Међу светима које је Црква препознавала у првим вековима, били су и старозаветни патријарси и пророци.

◆ Катакомбе

Катакомбе Светог Каликстоса у Риму, крипта у којој су сахрањиване римске патријарси.

Уместо да униште хришћанство, гоњења су га ојачала. Опасност, присуство смрти која увек куца на врата, јачало је веру и осећање заједништва у прогоњеним хришћанским заједницама, шиљнујеним у подземним ходницима великог царства. Ипак, светост је остајала чин личног избора и подвига, реализација љубави и вере. Као и у животу, постојала је очигледна хијерархија и у смрти. Богатији хришћани добијали су боља места у смрти, засебне нише у катакомбама. Многи станови Оца Небеског деле се, међутим, на други начин.

◆ Свети апостол Павле

Фреска у ранохришћанској гробници у Нииу.

Несвакидашња отвореност нове заједнице, позване да преобрази читав свет, огледа се и у судбини њеног зајдетеог непријатеља који је, после чудесног преокрета у сусрету са Богом, кога је прогонио, постао мисионар који је јеванђељску проповед проширио по целом тада познатом свету. Бог који мрзи грех, али љуби грешника, увек чека, спреман да свакоме пружи шансу за обожење, за светост.

◆ Добри пастир

Мозаик у лунети, средина V века, Маузолеј Гале Пласидије, Равена.

Међу раним хришћанима, увек спремним да за веру у Господа положе свој живот, било је уобичајено приказивање Христа као Доброг пастира. „Ја сам пастир добри. Пастир добри живот свој полаже за овце.“ Јн. 10, 11 Христове речи о савршеној жртви, о савршеној љубави, као и Његов живот у коме су се оваплотиле Његове речи, позивале су, са сводова катакомби, на исту љубав, на исту жртву. На светост.

РАНА ЦРКВА [01. 05]

У раној Цркви смрт мученика надахњивала је хришћане да одмах почну да поштују и да се моле таквим светим људима и женама. У одговор на молитве долазила су и чуда, која су се дешавала и у додиру са моштима мученика, што је додатно потврђивало њихову светост.

Када су у IV веку престали прогони, кад је Црква чак дошла под заштиту државе, поједини хришћани, мушкарци и жене почели су да одлазе у пустињу са циљем да живе животе у добровољном мучеништву, одрицању од светских добара и молитви – у подвигу. У тим подвижничима хришћани су одмах препознали посебну светост и указивали су велико поштовање сећању на њих.

Свети Дух надахњивао је целокупну Цркву, и свештенство и лаике, да призывају подвижнике и мученике као оне који су посебно угодили Богу својим животом и смрћу. Они су за Цркву постали сведоци вечитог Царства Божјег и њима се Црква молитвено обраћала за заступништво пред Богом. Искуство је све јасније говорило да њихове молитве Богу много вреде и много могу да помогну. Уопште није постојало формално јавно проглашење светих. Црква их је једноставно – познавала.

Уосталом, то да је неко у Божјој близини, да је већ освојио своје место у Царству Божјем, не зависи од било каквог проглашења.

Како је време пролазило, живот хришћана је губио жар. Једноставно и директно препознавање Божје праведности полако се губило. На неким местима појављивале су се сумњиве особе које су лажним аскетским постигнућима привлачиле део стада. Због тога су црквени пастири били принуђени да надгледају поштовање светитеља, да чувају стадо од сужеверја.

Од црквене јерархије се заправо тражило само да потврди нечију светост. У време око Великог раскола црквена свест о томе да праведни човек не постаје свет одлуком црквених власти, већ милошћу и благодаћу

Божјом, још увек је била јака. Поготово на Истоку.

♦ Мученици првих векова

Мучење свете Хермионе, минијатура у Минеју Василија II, око 1000. године насликао Георгије Влахеријски.

Света Хермиона, ефеска мученица, страдала је око 117. године.

СВЕТОСТ У ПРАВОСЛАВЉУ [01. 06]

О вековој пракси увршћивања светитеља у Календар светих који се у Православној цркви поштују и прослављају, можда најбоље говори сачувано сведочење Цариградског патријарха Филотеја (патријарх 1353-1354, 1364-1376) о поштовању и „канонизацији“ светог Григорија Паламе.

„Седећи у манастиру Акаталипту, ја сам свршавао велики и јавни празник овоме Светоме, имајући са собом мелоде-појце из Велике цркве (Свете Софије), и многе клирике, и сада опет, узишавши на овај високи престо (Цариградског патријарха), пошто су ми лавриоти (монаси из Велике Лавре у Светој гори) писали и износили податке, написао сам им да сваки који хоће нека га празнује посебно (за себе). И сада (као патријарх) то говорим: да сваки који хоће да чини празник њему, нека тако чини. Но у Великој цркви (Патријаршији) то не чинисмо, и уопште свуде у другим црквама, јер нисмо о томе још (били) саопштили Светом синоду. Сада пак, донели смо одлуку и заједничко мишљење да се он празнује. То пак обично бива о светима које Бог прославља, као што је било и за светог Атанасија, патријарха Васељенског (XIII век); пошто га је Бог прославио чудесима, и док га још Црква није јавно истакла, монаси његовог манастира јавно су му вршили празновање и његову су икону доносили у Велику цркву у Недељу православља (на литију), и при другим литанијама кроз град, много година. Касније, пошто је Свети синод то рекао, нека се празнује и у Великој цркви. А било је (тако) и о многим другим светима, људима и женама, чије мошти почивају у многим часним манастирима у овом царском граду, и празнује се радосно од свакога који хоће, иако Црква још није рекла.“

У православљу је слично и до данас. Светитељи се у Цркви препознају као они који су својим животом постали „Христолики“. Они који траже Христа и воле Га, препознају Христов лик у Светитељу и бивају Њим привучени.

Христос ◆

Мозаик, друга четвртина XII века. Црква Свете Софије, Божје премудрост, Константинополь.

Христос, источник светости. Свети Симеон Богослов написао је: „Светитељи у свакој генерацији, придружени онима који су овај свет напустили пре њих и као и они испуњени светлошћу, постају златни ланац у коме је сваки светитељ као одвојена карика, спојена са следећом кроз веру, дела и љубав. Тако у Једноме - Богу они чине један ланац који не може лако бити прекинут.“

